

Newsletter

Leden –březen 2013
I/2013

JUDr. Helena Chaloupková
JUDr. Petr Holý
Mgr. Jiří Urbánek
JUDr. Eva Ondřejová, LL.M.

Úvodník

Přinášíme Vám první číslo newsletteru advokátů a spolupracovníků sídlících v kanceláři Na Kozačce 7, v Praze 2 na Vinohradech, jehož cílem je informovat zejména o aktualitách v oblasti mediálního práva. Těžištěm zpráv budou rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva a jejich aplikace v rozhodovací činnosti národních soudů. Dale stěžejní rozhodnutí českých soudů všech instancí. Prostor bude věnován aktuálním rozhodnutím ve vztahu k odpovědnosti nových komunikačních médií, která u nás dosud rozhodována nebyla a náhledem do úpravy v zemích common law. V každém měsíci bude věnován prostor koncepci veřejného zájmu, jako klíčové obraně v soudních sporech a posuny ve vnímání svobody projevu a ochrany osobnosti.

Postupně přidáme informace z dalších oblastí, zejména autorských práv, občanského a obchodního práva.

Mediální právo

Přínos fotografií k otázce veřejného zájmu

Rozsudek ve věci Von Hannover proti Německu byl vyhlášen Evropským soudem pro lidská práva dne 24. června 2004. Rozsudek ve věci Von Hannover proti Německu č. 2 byl vyhlášen dne 7. února 2012. Přestože od vydání druhého rozsudku uplynul rok, české soudy nadále odkazují na první rozhodnutí ve věci. Co druhé rozhodnutí přineslo nového?

V prvním řízení stěžovatelka brojila proti zveřejňování fotografií zobrazujících ji v situacích jejího každodenního života, tedy v situacích čistě soukromého charakteru, jako je sportování, chůze na veřejnosti, odchod z restaurace nebo na prázdninách. Fotografie, na kterých se stěžovatelka někdy objevuje sama, jindy ve společnosti či s dětmi.

Německý Spolkový soudní dvůr považoval za legitimní zakázat fotografie stěžovatelky v zahradní restauraci, proti kterým se stěžovatelka dovolala, ale které nejsou předmětem ústavní stížnosti. Přítomnost stěžovatelky a jejího doprovodu zde vykazují všechny znaky soukromí. Fotografie byly zjevně pořízeny ze vzdálenosti, což dokazuje, že se stěžovatelka domnívala, že není vystavena pohle-

Výběr z judikatury

Evropského soudu pro lidská práva
Ústavního soudu ČR
Nejvyššího soudu ČR
Soudů ČR první instance
Common law

Obsah

- Přínos fotografií k otázce veřejného zájmu
- Reynolds v. Times News Papers Limited v následné judikatuře
- Odpovědnost provozovatelů blogů
- NS: Preventivně-sanční funkce zadostiučinění
- Pasivní legitimize zaměstnanců
- Legislativa: novela osř

Pokračování

Přínos fotografií k veřejnému zájmu

V druhém řízení stěžovatelé brojili proti fotografii zobrazující stěžovatele na procházce po rezortu St. Moritz. Podstata článku spočívala v informaci v tom, že se zdraví knížete od jeho posledního veřejného vystoupení zhoršilo. Je na procházce se svojí nejmladší dcerou, ta ho podpírá. Jeho syn, princ Albert je v tu dobu na Olympijských hrách v Salt Lake City a princezna Caroline ve Svatém Mořici.

Německý spolkový soud vyložil pojmy současná společnost a informační hodnota. Ta se má vykládat v širším smyslu. To zahrnuje cokoliv, co je ve veřejném zájmu společnosti a zahrnuje zprávy sloužící k pobavení, které však rovněž hrají roli pro formování názorů nebo ovlivnění, které je vyšší než pouhá faktická informace. Ve vztahu k osobám současnosti, v úvahu musí být bráno, zda informace přispěla k faktické debatě a zda obsah šel nad rámec pouhého uspokojení veřejné zvědavosti. Přestože fotografie tuto hodnotu neměla, zdraví knížete v článku uvedené již přispělo k obecné debatě o věci veřejného zájmu.

Kritéria ESPL pro rozhodnutí, kterým stěžovatelce nevyhověl a rozhodl, že čl. 8 Úmluvy nebyl porušen.

1. Přínos do debaty o veřejném zájmu—Definice toho, co představuje otázku veřejného zájmu, závisí na okolnostech jednotlivého případu. Nejedná se pouze o otázky politické nebo kriminality, ale mohou se dotýkat sportovní tematiky nebo umělců.
2. Jak známá je osobnost a co je předmětem zprávy—Na detailech soukromého života osob veřejně činných je veřejný zájem, pokud nejsou uveřejněny pouze s cílem uspokojit zvědavost.
3. Předchozí jednání dotčených osob—Jednání a chování dotčené osoby před publikací fotografií anebo fakt, že se informace objevila již před publikací musí být brány v potaz.
4. Obsah, forma a důsledky zveřejnění—způsob a rozsah uveřejnění.
5. Okolnosti, za kterých byly fotografie pořízeny—Zřetel je nutné brát hlavně k tomu, zda byl dán souhlas s pořízením. Zda byla pořízena bez vědomí osoby, tajně či nezákonnými prostředky.

“Zda publikace přispěla k veřejné debatě a zda informační hodnota měla zvláštní důležitost. Fotografie a doprovodný článek a jejich komentáře jsou jasně odlišitelné od předmětu rozhodnutí Von Hannover č. 1.”

Nález I.ÚS 453/03;

Presumpcí ústavní konformity je chráněn toliko hodnotící úsudek, nikoli tvrzení faktů, která v míře, v níž sloužila za základ kritiky, musí naopak důkazně prokazovat kritik sám.

Prokázání tvrzených faktů kritikem samotným platí jako evropský ústavní standard (např. rozhodnutí Sněmovny lordů ze dne 28. 10. 1999 ve věci Reynolds v. Times News Papers Limited nebo německého Spolkového ústavního soudu 1 BvR 797/78 v případě Böll, který je potvrzován i judikaturou ESPL např. ve věci Pedersen a Badsgaard v. Dánsko).

Reynolds v. Times News Papers Limited 2001

Albert Reynolds byl ministerským předsedou Irska. The Times otiskl článek, v němž jej obvinil z nekalých praktik v Parlamentu, načež jeho vláda padla. Reynolds podal žalobu pro pomluvu, ale neuspěl s odůvodněním obrany ve formě kvalifikovaného privilegia. Demonstrativní výčet doplňujících faktorů, které by měly být brány v úvahu při stanovení zásahu do občanské cti a lidské důstojnosti pro určení hranice privilegia svobody projevu. Rozhodujícím kritériem nicméně zůstává prokázání veřejného zájmu

1. Závažnost obvinění. Čím závažnější obvinění je, tím více byla veřejnost dezinformována a difamovaná osoba poškozena, pokud tvrzení není pravdivé.
2. Povaha informace a uvážení, do jaké míry je předmětný problém záležitostí veřejného zájmu.
3. Zdroj informace. Někteří šířitelé informace nemají přímou znalost o události. Někteří mají vlastní důvody rozmělnit informaci anebo jsou placeni za své přiběhy.
4. Vynaložené úsilí a konkrétní kroky k ověření pravdivosti informace.
5. Status informace. Obvinění již může být předmětem vyšetřování, které vyžaduje ohledy.
6. Naléhavost záležitosti. Zprávy jsou často komoditou podléhající rychlé zkáze.
7. Zda byl žádán komentář od stěžovatele (žalobce). Ten může mít informace, kterými jiní nedisponují nebo které nesdělili. Oslovení stěžovatele (žalobce) nemusí být vždy nutné.
8. Zda médii šířené sdělení obsahovalo podstatu události viděné očima stěžovatele (žalobce).
9. Tón sdělení šířeného médii. Původce mediálně šířené informace může iniciovat diskusi nebo vyšetřování. Nemusí prezentovat obvinění jako sdělování faktu.
10. Okolnosti zveřejnění včetně jeho načasování.

Reynolds ve vztahu k reportáži - Roberts v UK

V rozhodnutí ESPL v případě Roberts v United Kingdom č. 38681/08 byla užitá argumentace k obraně proti žalobám na ochranu cti a důstojnosti pro obsah, který co do pravdivosti nebyl ověřován, jestliže byl publikován ve formě reportáže, což je neutrální zpráva prosta jakéhokoliv názoru na pravdivost obvinění všech stran. Na rozdíl tedy o od jednoho z kritérií z rozhodnutí Reynolds tak není nutné, aby došlo k ověření přesnosti obvinění. Avšak za stanovených za stanovených podmínek.

Stěžovatelé byli aktivní členové Britské národní strany. V době uveřejnění předmětného článku byl stěžovatel potenciální kandidát na starostu Londýna. Stěžovatelé se zúčastnili mítinku strany v Londýně, na kterém bylo vybráno 1,000£. V British Nationalist newsletteru bylo publikováno obvinění, že D. a R. vtrhli ten večer do domu stěžovatelů s ukradenými penězi. V následujících článcích, které byly předmětem stížnosti, se vyjádřili D. a R. a další kritici strany. Článek byl uveřejněn v návaznosti na ostatní publikované informace a za situace, kdy sílila pozornost k aktivitám strany, změny jejího vedení a úspěchu v lokálních volbách.

Soud zdůraznil, že trestání novinářů za šíření tvrzení poskytnutých třetími osobami by citelně zasáhlo do funkce tisku, tedy přispívat do debaty o věcech veřejného zájmu, jestliže zde nejsou zákonné důvody pro její omezení.

Soud konstatoval, že si čtenáři museli být vědomi osobních a politických motivů autora výroků v souvislosti s rozpory uvnitř strany. Jednalo se o uvedení protichůdných názorů. Veřejnost měla právo vědět, že strana je rozdělena sporem o peníze. Zdroj informace byl uveden, a protože pravdivost skutečností nebyla tvrzena, hodnověrnost zdroje neměla takovou váhu. Ačkoliv tón článku byl sarkastický, byl neutrální.

Kvalifikované privilegium stanovené v Reynolds bylo opětovně potvrzeno v rozhodnutí Flood v Times 2012

Soud odkázal na rozhodnutí ve věci Al-Fagih v HH Saudi 2002, v němž žalobce, člen opoziční strany v Saudské Arábii zažaloval deník za zprávu o sporu mezi ním a dalším členem strany, který o žalobci novinám poskytl informace, že žalobce šíří nepravdivé údaje o tom, že jeho matka mu zařizovala sexuální styk. V rámci řízení o meritum bylo prokázáno, že obvinění byla nepravdivá. Noviny otiskly tyto informace bez ověření si pravdivosti a komentáře od žalobce. Dle soudu měla veřejnost právo na informace o politické rozepři, která byla plně, nestranně a nezaujatě uveřejněna.

V daném případě je nutné vzít v potaz:

1. Informace byla ve veřejném zájmu.
2. V případě reportáže není nutné zajistit přesnost publikované informace.
3. Podstat článku má mít účel informování o faktech, kterých se strany dovolávají, nikoli o pravdivosti.
4. Zda nedošlo k přepracování či úpravám výroků dle autora článku.
5. Uveřejnění je v mezích standardu odpovědné žurnalistiky.
6. Vyšší míra závažnosti a míry obvinění.
7. Důležitost osob ve veřejném životě.

Nález IV.ÚS 23/05

Dalším obecným pravidlem, je, že pro zveřejnění difamačních informací je nutné prokázat, že kritik měl rozumné důvody pro spoléhání se na pravdivost difamační informace, kterou šířil, a dále pokud prokáže, že podnikl řádné dostupné kroky k ověření pravdivosti takové informace, a to v míře a intenzitě, v níž mu bylo ověření informace přístupné, a konečně, pokud sám neměl důvod nevěřit, že difamační informace je nepravdivá.

Zveřejnění nelze považovat za rozumné i tehdy, pokud si šířitel informace neověří její pravdivost dotazem u osoby, které se informace týká, a nezveřejní i její stanovisko, s výjimkou nemožnosti takového postupu anebo tam, kde to zjevné.

Důležité pro zvážení legitimního zveřejnění informace je zkoumání motivu zveřejnění. Legitimitu zveřejnění informace nelze dovodit, pokud byla dominantně motivována touhou poškodit difamovanou osobu, pokud šířitel sám informaci nevěřil anebo pokud ji poskytl bezohledně, aniž by se řádně staral o to, zda je či není pravdivá.

Pasivní legitimace zaměstanců

Podle ustanovení § 13 o.z. občanskoprávní sankce postihují subjekty, resp. původce neoprávněného zásahu do osobnostních práv fyzické osoby, chráněné všeobecným osobnostním právem.

Původcem neoprávněného zásahu přitom mohou být jakékoliv fyzické či právnické osoby. Jestliže byl neoprávněný zásah do osobnostních práv fyzické osoby způsoben někým, kdo byl použit právnickou nebo jinou fyzickou osobou k realizaci činnosti této právnické či jiné osoby, přičítá se za použití analogie ustanovení § 420 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 853 o. z. neoprávněný zásah samotné jiné fyzické či právnické osobě. Soud se musí zabývat splněním předpokladu tohoto druhu odpovědnosti, a to že právnická osoba vědomě použila takové osoby a že taková osoba vědomě jednala, byla použita za právnickou osobu v rámci pověřením vymezené činnosti.

Je-li na základě zhodnocení všech okolností konkrétního případu – především z hlediska místního, časového a věcného vztahu k plnění

činnosti – na místě závěr, že se činnost použité osoby již neděla v rámci pověřením vymezené činnosti, ale šlo o vybočení (exces) z tohoto rámce, tedy o jednání za jiného z vlastní iniciativy a ve vlastním zájmu, postihují občanskoprávní sankce podle ustanovení § 13 o.z. přímo tuto použitou osobu.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 30 Cdo 2092/2007 ze dne 31.1.2008

Preventivně-sankční funkce zadostiučinění

Je zřejmé, že preventivně - sankční funkci zadostiučinění nelze uplatňovat u každého zásahu do osobnostních práv; je však nicméně nezbytné posoudit vhodnost jejího použití v konkrétním případě, zvláště pak tehdy, kdy skutečně hrozí opakování podobných zásahů do ochrany osobnosti, a kdy je třeba žalovanou od podobných zásahů odradit. Proto za situace, kdy se dovolatelka domáhá preventivní a sankční funkce, je třeba adekvátně zdůvodnit, zda a proč se bude k této funkci přihlížet a jak se uplatnění této funkce promítne do celkové výše přiznané reluturní náhrady za způsobenou nemajetkovou újmu. Ve sporném případě se soud k této otázce nijak nevyjádřil, ačkoli dovolatelka, která je osobou veřejného zájmu a žalovaná je vydavatelkou několika magazínů společenského života, a tudíž mezi sebou mají specifický vztah, kdy hrozí opakování zásahů do práv žalobkyně. Za situace, kdy žalobkyně nastínila tuto otázku už ve svém žalobním návrhu, se jí měly soudy zabývat a zhodnotit, zda se budou na konkrétní případ preventivně - sankční funkci aplikovat, popřípadě adekvátně odůvodnit, proč se zde tato funkce neuplatní. Tak tomu nicméně v dané věci nebylo. V daném případě tak napadený rozsudek řeší otázku preventivní funkce peněžního zadostiučinění v rozporu s judikaturou dovolacího soudu.

Ze spisu je taktéž zřejmé, že se odvolací soud řádně nevyřadil s námitkou, že soud prvního stupně nesprávně posoudil skuteč-

nost, že žalobkyně odmítá spolupracovat se žalovanou a poskytovat jí informace o sobě (a tudíž takové informace ze strany žalované nejsou úplné, přesné a pravdivé, jelikož žalovaná neměla možnost získat informace z více zdrojů, a to včetně od žalobkyně či jejího manžela), může poměrně snížit příznání náhrady nemajetkové újmy v penězích. Žalobkyně proti tomuto názoru brojila už v podaném odvolání, ale odvolací soud se k této námitce nijak nevyjádřil, ačkoli měl vyjít z aktuální judikatury Nejvyššího soudu, podle které platí, „že je právem fyzické osoby rozhodnout se podle vlastního uvážení zda, popř. v jakém rozsahu a jakým způsobem mají být skutečnosti jejího osobního soukromí zpřístupněny jiným a zároveň se bránit proti neoprávněným zásahům do této sféry ze strany jiných osob“ (viz. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. 9. 2009, sp. zn. 30 Cdo 1228/2007), či „je nezadatelným právem fyzické osoby se svobodně rozhodnout, zda její zákonem chráněných osobnostních hodnot (zde její soukromí) bude využito např. pro komerční (reklamní) účely, tedy nad rámec zákonně licence stanovené v § 12 odst. 2 a 3 obč. zák.“ (srov. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 1. 2007, sp. zn. 30 Cdo 2739/2006).

NS 30 Cdo 1231/2011

K zásahu do osobnostních práv žalobkyně spočívajících v člancích publikovaných ve dnech 21. 8. 2008 a 9. 10. 2008, jenž jsou vydávány žalovanou jakožto vydavatelkou týdeníku Pestrý svět. První článek byl nazvaný „Bezcitná panička! H. V. nechala umírat svoji fenku opuštěnou“, jehož uveřejnění předcházela reklamní kampaň v televizi NOVA se slovním doprovodem „Zděšení! H. V. Veterinář promluvil: Utránila svého psa“. V tomto článku bylo uvedeno, že žalobkyně nechala umírat svoji fenku opuštěnou, že stará a nemocná jí začínala být na obtíž, tak ji nechala na pospas cizím lidem, že dovolená v Turecku a koncerty u nás i v zahraničí jsou jí přednější než zdraví její psí společnice.

Připravujeme :

V průběhu prvního pololetí 2013 zprovozníme novou webovou stránku www.akchu.cz, která představí na jednom místě všechny advokáty, kteří působí v kanceláři Na Kozačce 7, Praha 2. Na stránkách bude také pravidelně vycházet náš newsletter.

Novou podobu získá i webová stránka www.helenachaloupkova.cz, která bude přinášet informace z oblasti mediálního práva pro zájemce z řad odborné i laické veřejnosti a studenty vysokých škol.

Novela občanského soudního řádu

Navrhovaná právní úprava koncepční změny dovolání reflektuje nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, kterým bylo ke dni 31. 12. 2012 zrušeno stávající ustanovení § 237 odst. 1 písm. c). Citovaný nálezy Ústavního soudu zrušil uvedené ustanovení z důvodů jeho nepředvídatelnosti.

Vágnost termínu „zásadní právní význam“ doplněná demonstrativním výčtem charakteristik rozhodnutí odvolacího soudu, které z nich činí rozhodnutí, jež mají mít zásadní právní význam, je judikaturou Nejvyššího soudu na jedné straně nepředvídatelně rozšiřována, na druhé straně zase nepředvídatelně zužována.

Dovolání tak nově může být podáno, nestanoví-li zákon jinak, proti každému rozhodnutí (rozsudku nebo usnesení meritorního či jen procesní povahy) odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, neboť jím bylo rozhodnuto o dovolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně. Nově jsou v ustanovení § 238 vypočítány případy, v nichž dovolání není přípustné. Proti rozhodnutím odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, je dovolání přípustné, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Zdroje: database Ústavního soudu: <http://nalus.usoud.cz>
database ESPL: <http://hudoc.echr.coe.int>
database NS: www.nsoud.cz

JUDr. Helena Chaloupková, advokátka

advokati@helenachaloupkova.cz

JUDr. Eva Ondřejová, LL.M.
E-mail: ondrejova.e@gmail.com

Na Kozačce 1289/7
120 00 Praha 2

tel. +420222511745
Fax +420222514377

JUDr. Petr Holý, advokát

e-mail: petr.holy@centrum.cz

Mgr. Jiří Urbánek, advokát

e-mail: advokat@ak-urbanek.cz